

Energiearmoede – analyse van de regulator

Brugel: de Brusselse regulator voor energie

Onze opdrachten:

- De goede werking van de markt garanderen en daarbij waken over het evenwicht van de belangen van de verschillende actoren
- De overheden inspireren

Onze doelstelling:

de regulator van een markt zijn die de nieuwe evoluties integreert ten voordele van alle verbruikers en die het evenwicht van de belangen en de duurzame toegang tot energie garandeert met het oog op constante vooruitgang.

Onze waarden:

- Het algemeen belang
- Integriteit
- Transparantie
- Volharding

Bevoegdheid

Brugel, een onmisbare speler om de energiearmoede in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aan te pakken

Haar werkzaamheden:

Brugel stelt jaarlijks de volgende documenten op en bezorgt ze aan het Parlement:

- een verslag over de rechten van de residentiële verbruikers en
- adviezen betreffende de programma's voor en rapporten over de openbare dienstopdrachten van SIBELGA.

Ze voert ook de volgende studies uit:

- Studie over de progressieve tarifiering (2015)
- Studie over de solidaire tarifiering (2016)
- Studie betreffende de analyse van de procedure voor het vredegerecht inzake de ontbinding van contracten (2017)

Brugel kent het statuut van beschermde afnemer toe en beantwoordt talrijke aanvragen van particulieren, waardoor ze voeling houdt met de realiteit op het terrein

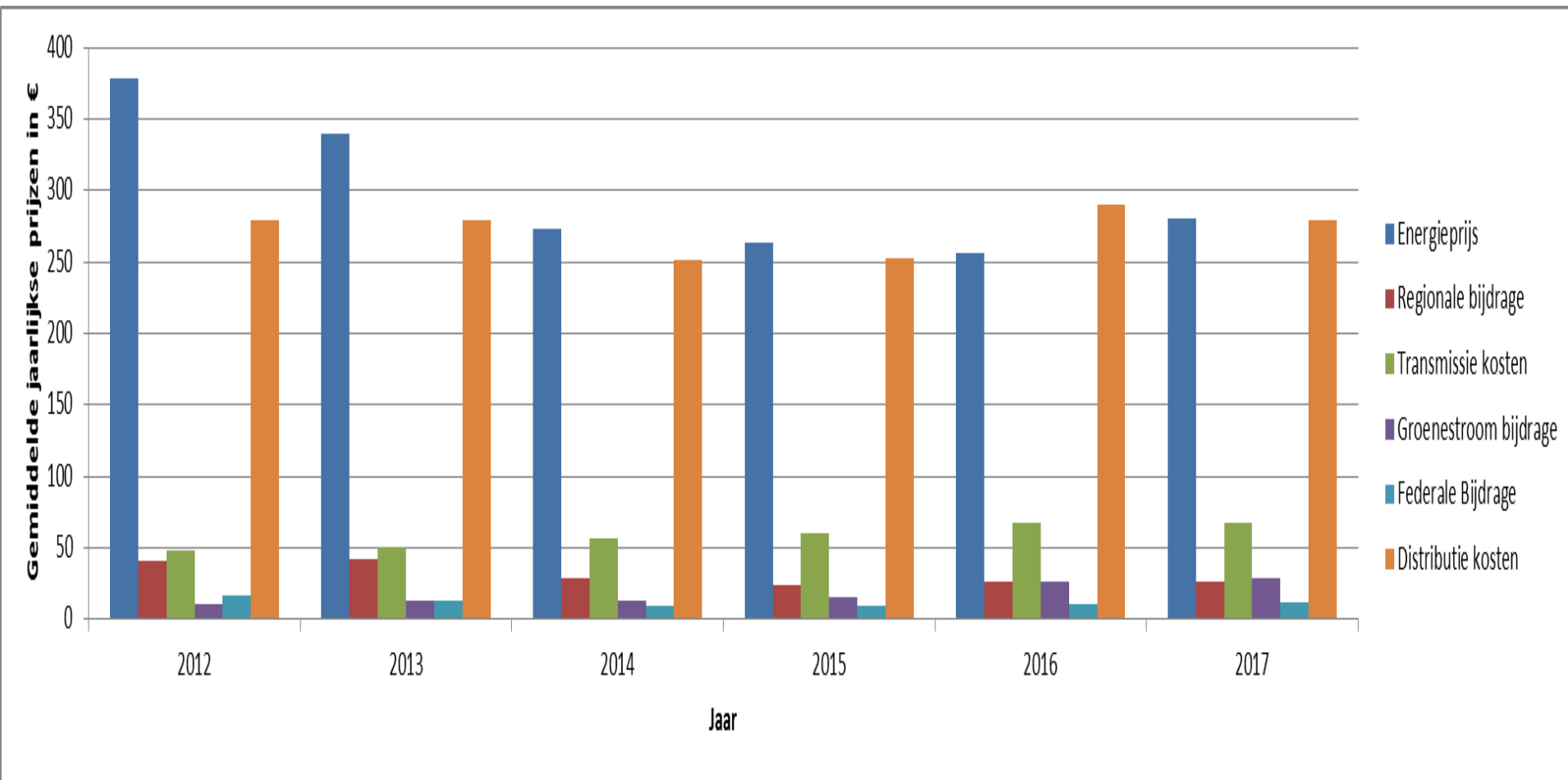
Bevoegdheid

BRUGEL blijft een centrale rol vervullen in de debatten

Twee werkwijzen genieten de voorkeur:

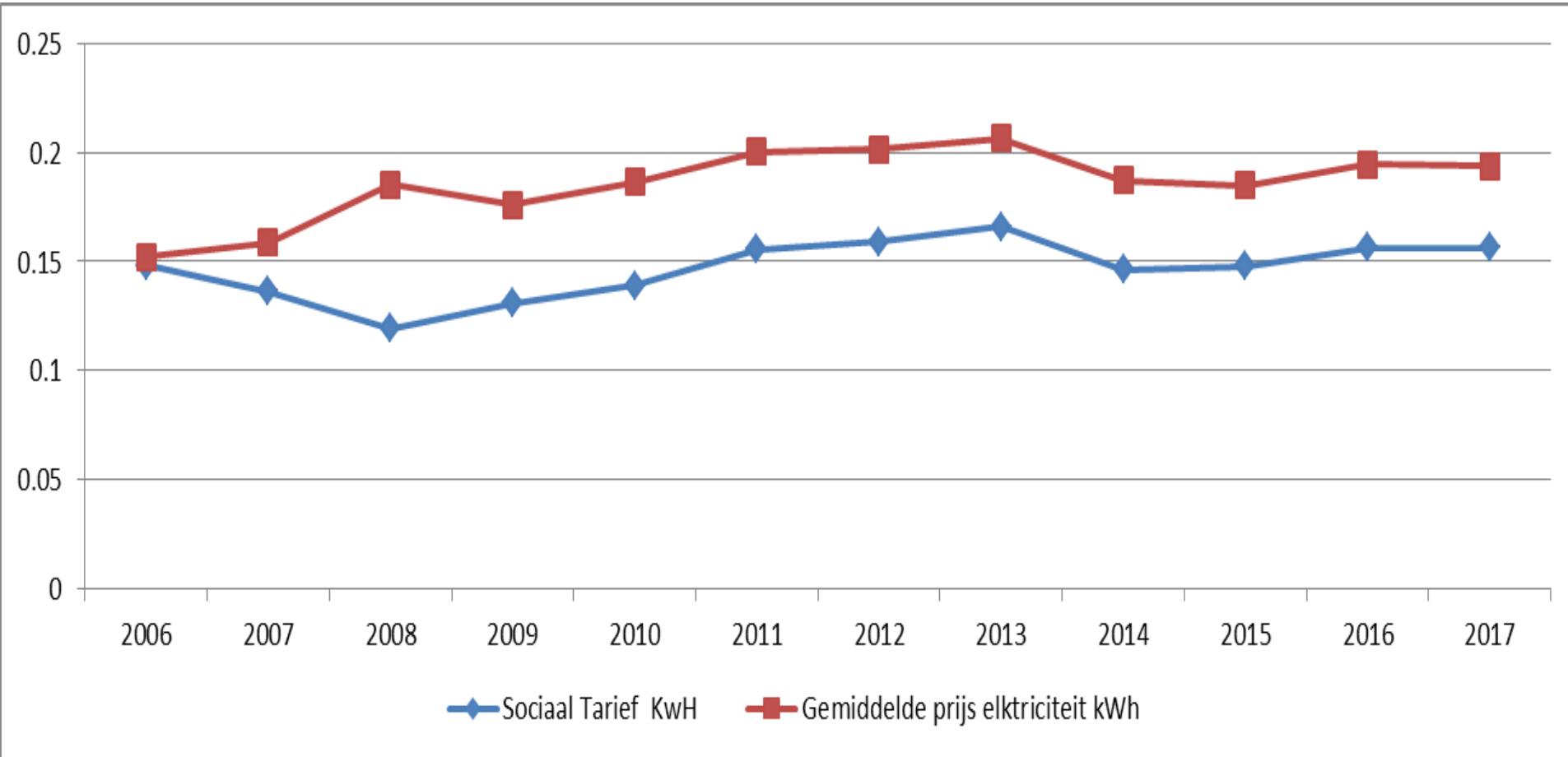
- **Kwantitatieve analyse** – de leveranciers en Sibelga moeten ‘marktgegevens’ leveren. Brugel stelt aanvragen op om vervolgens hun inhoud te analyseren
- **Kwalitatieve analyse** – ontmoetingen en dialoog met alle actoren:
 - o **Sibelga**: maandelijkse vergaderingen;
 - o **Leveranciers**: periodiek en afhankelijk van de problematiek; bilateraal of met de federatie;
 - o **Sociale actoren**: maandelijks - actieve aanwezigheid in het Waakzaamheidsnetwerk,
 - o Periodieke ontmoeting met de OCMW's;
 - o **Vrederechter**: regelmatige aanwezigheid op de zittingen en besprekingen met de vrederechters van verschillende kantons;
 - o **Federale ombudsman**: regelmatige ontmoetingen;
 - o **Brugel komt tussen op verschillende niveaus wanneer het gaat om de bescherming van de consument**: Koning Boudewijnstichting, Kabinet van de federale Minister bevoegd voor Consumentenbescherming, de Waalse energiecommissie, ...

De elektriciteitsfactuur: Evolutie op 5 jaar

Gemiddelde prijs van de beste aanbiedingen van elke leverancier voor een mediaan verbruik (2036 kWh)

De 'commodity'-elektriciteitsprijs: Evolutie op 10 jaar

Evolutie van de elektriciteitsfactuur

Op 5 jaar is in het BHG het gedeelte energie van de factuur met gemiddeld 4 % gedaald

- Vermits het leveranciersgedeelte van de factuur niet is veranderd, als we rekening houden met de consumptieprijsindex en de evolutie van de lonen, is de winstmarge van de leveranciers gedaald.
- De druk op de marges verplicht hen ertoe **waakzamer te zijn bij de opvolging van de schuldvorderingen** op hun klanten
- Toename van het aantal plaatsingen van vermogensbegrenzers, ontbindingen van contracten bij het vredegerecht en niet-hernieuwingen van contracten.

Energiearmoede: Algemeen

Energiearmoede: Algemeen

Er zijn drie vormen van energiearmoede:

Gemeten energiearmoede (GE)

12,8% van de Brusselse gezinnen besteden een te groot deel van hun beschikbare inkomen aan energiekosten (€ 136/maand)

Subjectieve energiearmoede (SE)

8,1% van de Brusselse gezinnen verklaren dat ze het financieel moeilijk hebben om hun woning fatsoenlijk te verwarmen, ongeveer 5% van hen zijn niet opgenomen in de twee andere energiearmoede-indicatoren.

Verborgene energiearmoede (VE)

9,8% van de Brusselse gezinnen bezuinigen sterk op hun energieverbruik om hun uitgaven te beperken (verschil in uitgaven van 77 EUR/maand)

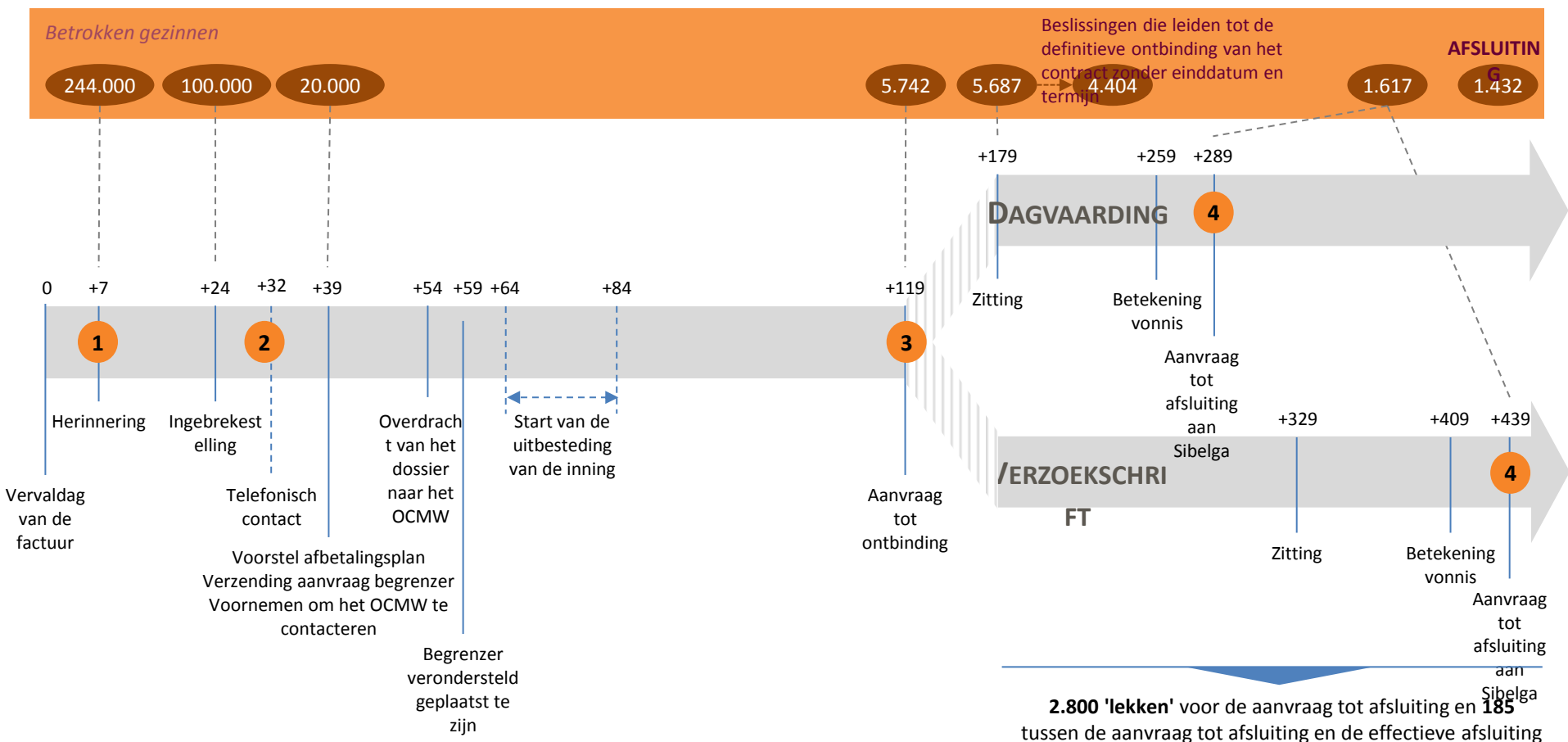
In 2015 werd meer dan 24% van de gezinnen geconfronteerd met een geobjectiveerde energiearmoede terwijl 5% van de gezinnen werd getroffen door een meer subjectieve vorm van energiearmoede.

In 2016 was dit respectievelijk 22 % en 4 %.

In 2017 genoot 12 % van de Brusselse gezinnen het Federaal Sociaal Tarief

Over het algemeen blijft de post 'energie' van het gezin (verwarming, elektriciteit, vervoer) een van de belangrijkste posten, vooral voor de armste gezinnen

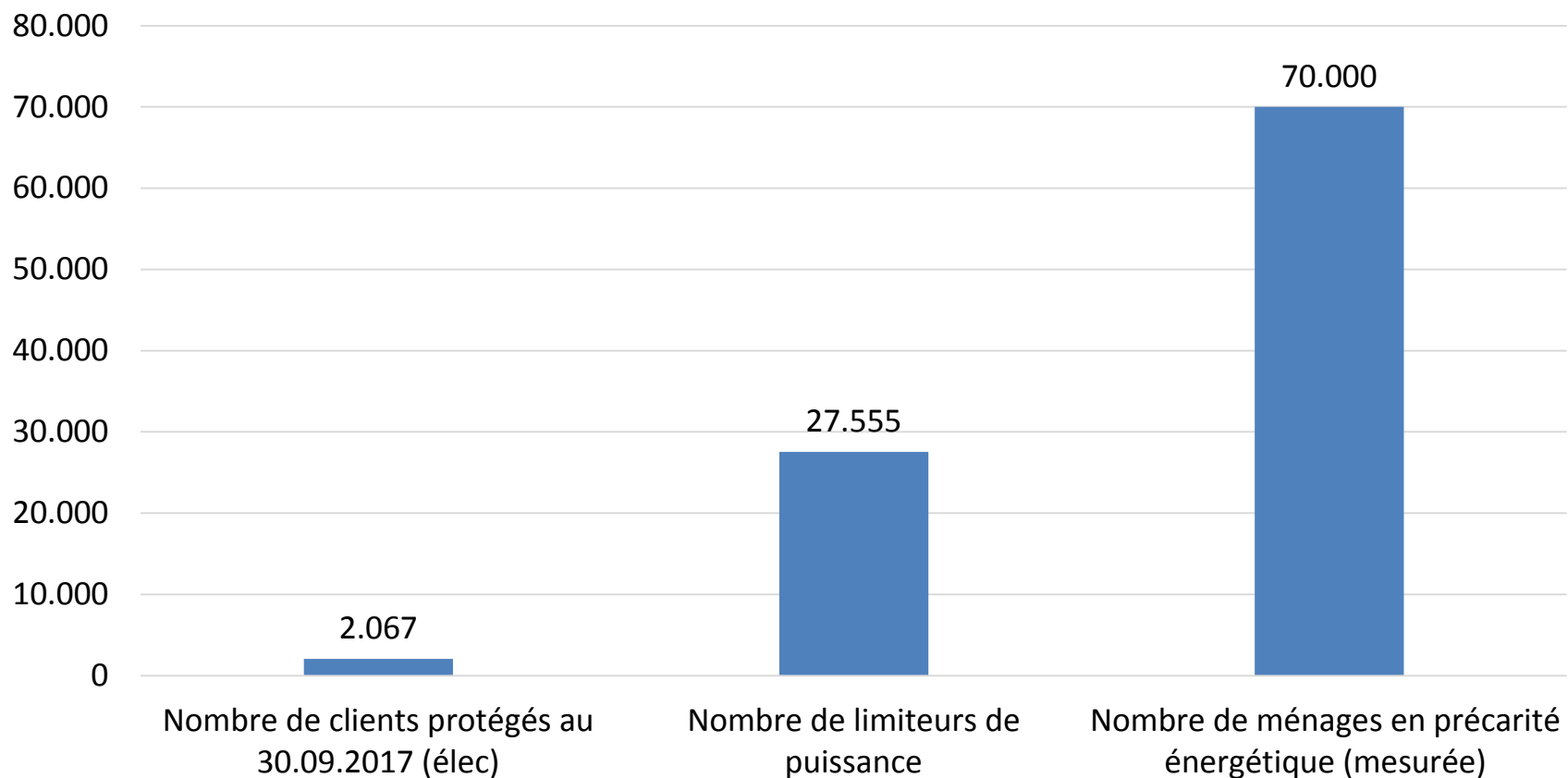
Beschermingsindicatoren in het BHG (2016)

Opmerking: Bij deze cijfers moeten we nog de aanvragen voor niet-hernieuwing van contracten door de leveranciers voegen, een wettelijk alternatief voor het vredegerecht (over de 9 eerste maanden van 2017) : 3.169 aanvragen in elektriciteit die tot 534 afsluitingen hebben geleid

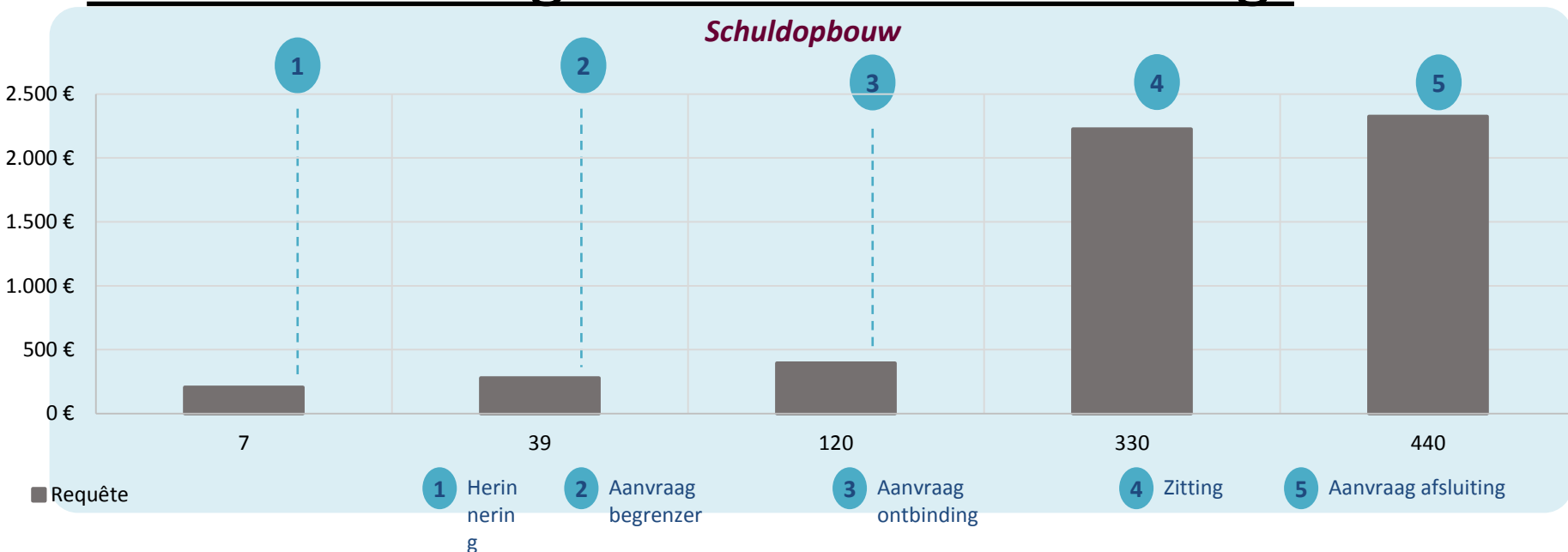
‘Armoede-indicatoren’ in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op 30/09/2017

Comparaison du nombre de CP et des ménages en précarité énergétique

Procedure bij het vredegerecht verhoogt de schuldenlast

Een schuld die gemiddeld vertienvoudigt

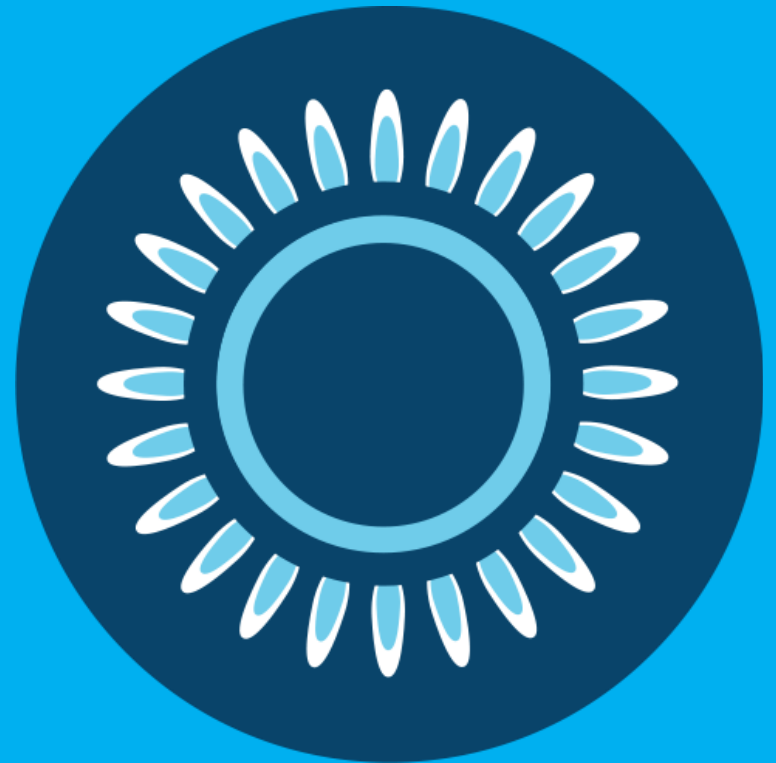

- Als het bedrag van de schuld op het ogenblik van het verzoekschrift € 207 bedraagt; zal de energieschuld + de procedurekosten zijn opgelopen tot € 2.327 bij de afsluiting (waarvan 500-700€ voor de administratiekosten – deurwaarder ...)
- De procedure duurt erg lang: 289 tot 439 dagen

Kost van de bescherming van de huishoudelijke afnemer

Maatschappelijke kost		€ 40.806.973	<i>Bronnen</i>
Leveranciers		€ 29.406.963 72,1%	
Oninbare bedragen		€ 19.924.176	<i>Ramingen gebaseerd op een gemiddelde van de leveranciers</i>
Kosten van de inningsactiviteiten		€ 9.482.787	
OCMW		€ 5.816.649 14,3%	<i>Gegevens van het model Bedrag art. 4</i>
Maatschappelijke onderzoeken		€ 640 000	
Begeleiding van de gezinnen		€ 640.000	
Terugbetaling van schulden		€ 4.536.649	
Vredegerecht		€ 643.269 1,6%	<i>Gegevens van het model</i>
Kosten griffies		€ 609.413	
Kosten rechters		€ 33.856	
Sibelga		€ 4.940.093 12,1%	<i>Gegevens Sibelga</i>
Beheer van begrenzers en afsluitingen		€ 3.129.593	
Beheer van de beschermde afnemers		€ 1.810.500	

Enkele vaststellingen

Vaststellingen

Na een gedetailleerde analyse van de indicatoren en na consultatie blijkt dat:

- De toename van het aantal afgesloten gezinnen en gezinnen met een vermogensbegrenzer het resultaat is van een strikter beleid door de leveranciers;
- Het statuut van beschermde afnemer onvoldoende kwetsbare afnemers bereikt;
- De procedure voor het vredegerecht, gezien de duur en de kosten in verband met de werking ervan (deurwaarder, griffie, ...), de schuldenlast verhoogt;
- De vermogensbegrenzer het verbruik niet beperkt en niet meer wordt gezien als een aansporing om zijn situatie te regulariseren;
- Het niet hernieuwen van het contract door de leverancier een wettelijk alternatief is voor het vredegerecht. De bescherming tegen afsluiting om operationele redenen niet automatisch wordt aangeboden aan de gezinnen tijdens de winterperiode.

Vaststelling: De vermogensbegrenzer vermindert de factuur niet

Het aantal gezinnen met een vermogensbegrenzer blijft stijgen en is het resultaat van een strikter beleid door de leveranciers;

- De begrenzer spreidt het verbruik enkel maar vermindert het niet
- Hij wordt als een kwellende maatregel beschouwd
- Veel aanvragen voor de plaatsing van een vermogensbegrenzer blijven 'openstaan' wegens geen toegang tot de woning
- De kost daarvan is ten laste van Sibelga/de gemeenschap: 3 miljoen per jaar

Vaststelling: het statuut van beschermde afnemer

Deze maatregel beschermt 2067 gezinnen tegen afsluiting, hetzij 0,3 % van de Brusselse gezinnen!

Waarom maakt men geen gebruik van dit recht?

- Wordt niet automatisch toegekend; de afnemer moet zelf de eerste stap zetten.
- De werking van de bescherming beheren vraagt energie, middelen en adequate kennis van de taal;
- Zijn budget en zijn facturen beheersen. De afnemer zal elke maand zowel zijn commerciële leverancier (afbetalingsplan) als de sociale leverancier moeten betalen;
- De OCMW's maken geen gebruik meer van dit statuut dat ze complex vinden en energieverblindend op het vlak van sociale opvolging. Ze kiezen eerder voor een tussenkomst van het Gas- en elektriciteitsfonds (centrale pijler van hun actie);
- Het prijsverschil tussen het sociaal tarief en het gemiddelde markttarief is niet aantrekkelijk en laat niet toe voldoende bedragen vrij te maken;
- De procedure wordt door de OCMW's voornamelijk gebruikt om een ontbinding van het contract bij het vrederecht te voorkomen of wanneer de inkomsten van het gezin volstaan om de dubbele factuur te betalen;
- De maatregel is curatief.

Vaststelling: de gerechtelijke procedure

De procedure mist haar doel van bescherming

- Er zijn verschillen in de praktijken die de leveranciers toepassen
- Sommige gezinnen krijgen geen hulp van het OCMW
- De beslissingen van de rechters verschillen van kanton tot kanton;
- 80% van de gezinnen is niet aanwezig op de zitting van het vredegerecht;

De sociale bescherming is met name afkomstig van alternatieve middelen

- de gezinnen vinden manieren om zich aan de ontbindingsprocedure bij het vredegerecht te onttrekken: verandering van leverancier, naam op het contract, ...

De procedure zet de klant er niet toe aan zijn schuld te betalen

- Te lang, te complex, de klant distantieert zich van zijn schuld omdat hij uiteindelijk het waarom van de schuld niet meer ziet

De procedure tast de concurrentiedynamiek in de Brusselse energiemarkt aan

- Er zijn slechts 8 leveranciers actief in het segment van de residentiële afnemers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, tegenover 15 in Wallonië en 21 in Vlaanderen;
- De kost van de procedure en de omvang van de procedure hebben een impact op de prijzen.

Vaststelling: beëindiging contract als alternatief voor de vrederechter

Steeds meer leveranciers maken opportuniteitsanalyses om het contract van klanten met schulden te beëindigen door het contract niet te hernieuwen.

Deze wettelijke procedure wordt door de leveranciers alleen toegepast in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en laat hen toe:

- de gerechts- en deurwaarderskosten te vermijden
- de schuldopbouw te beperken

De bescherming tegen afsluiting wordt om operationele redenen niet automatisch aangeboden aan de gezinnen tijdens de winterperiode, waardoor het gezin zonder energie komt te zitten.

Alternatieve beschermingsvoorstellen

Brugel heeft verschillende alternatieve pistes ontwikkeld om de bescherming te verbeteren

We bespreken er vijf.

Alternatieve beschermingsvoorstellen

1. **Afschaffing van de vermogensbegrenzer voor alle residentiële afnemers:** zijn doeltreffendheid is zeer beperkt – zijn kost reëel (€ 3 miljoen/jaar).
- **Voorstel van Brugel :** de OCMW's meer middelen geven voor de sociale omkadering van klanten in armoede

Alternatieve beschermingsvoorstellen

2: Automatische toekenning van het statuut van beschermde afnemer aan klanten in armoede

Door in een eerste fase gebruik te maken van de databank van de kruispuntbank van de sociale zekerheid

Doelstellingen:

- Iedereen in staat stellen van zijn rechten te genieten, rekening houdend met hun specifieke sociale situatie
- Voorkomen dat de schuld oploopt door de afnemer snel te beschermen en hem van sociale opvolging door de OCMW's te laten genieten
- Een alternatief voor de afsluiting voorstellen
- Eenvoudig systeem dat snel kan worden toegepast
- Vlaanderen gebruikt dit systeem sinds 2016 voor het sociaal tarief water

Alternatieve beschermingsvoorstellen

3: Geen afsluitingen in de winter

De gezinnen die in de winter zouden moeten worden afgesloten, hetzij vanwege een beslissing van het vrederecht, of na een beëindiging van het contract, moeten **van de winterbescherming van de sociale leverancier kunnen genieten**

Het **toepasselijk tarief** moet niet aantrekkelijk zijn (zoals dat het geval is voor het sociaal tarief (jaarlijkse prijs/gezin € 400))

Maar moet de klanten aanmoedigen om naar een commerciële leverancier over te stappen (door het **maximumtarief** toe te passen, hetzij een jaarlijkse prijs/gezin van € 660, tegenover € 624/jaar voor de gemiddelde prijs)

Alternatieve beschermingsvoorstellen

4: Procedure bij het vrederecht: Aanvraag van de klant
Gezien het gebrek aan efficiëntie van de procedure en haar kostprijs, stelt Brugel het volgende voor:

4.1: Omkering van de procedure:

- De invorderingsprocedures van de leveranciers 'labelen' en strikte omkadering van de regulator, zodat ze het contract kunnen beëindigen zonder een beroep te moeten doen op de vrederechter
- Behalve als de klant dit wil, dan dient de leverancier de ontbinding te vragen voor het vrederecht
- De maatregel moet transparant en snel zijn.

Alternatieve beschermingsvoorstellen

4: Procedure bij het vrederecht: Verzoening

4.2: Verzoening opleggen

Op basis van verschillende recente werkzaamheden ziet Brugel nog een andere mogelijkheid:

Systematische verzoening op het einde van de procedure:

- Als de klant aanwezig is, zal de rechter na de partijen te hebben gehoord, het afbetalingsplan dat aanvaardbaar is voor de twee partijen bezegelen.
- Als de klant niet aanwezig is, kan de leverancier het contract beëindigen binnen de wettelijke regels.

Voordeel van de procedure:

- Deurwaarders- en procedurekosten vermijden
- Minder stigmatiserend en intimiderend voor de klant
- Minder zware administratieve procedure voor de griffies

Alternatieve beschermingsvoorstellen

5: Preventief handelen

Om de toegang tot energie te garanderen voor alle Brusselse gezinnen, rekening houdend met de specifieke sociaal-economische kenmerken van het Gewest, is het nuttig

- De profielen van kwetsbare verbruikers op uitputtende wijze te definiëren
- De verbruikers in moeilijkheden zo vroeg mogelijk in het proces van schuldopbouw te identificeren
- Duidelijk te communiceren over de modaliteiten van de procedure naar de verbruiker en de sociale actoren

Alternatieve beschermingsvoorstellen

5: Preventief handelen

Armoedepreventie:

De gezinnen waarbij armoede werd vastgesteld direct laten bevoorraden door de sociale leverancier en dit zonder dat het gezin schulden heeft

- Op vrijwillige basis
- Via organismen zoals de OCMW's, schuldbemiddelaar, Brugel
- Tijdelijk
- Verplichte begeleiding die toelaat maatregelen te ontwikkelen om het energieverbruik en de facturatie te beheersen en te verminderen.

BRUGEL in dienst van de overheden

Brugel kan dankzij:

- Haar onafhankelijkheid en neutraliteit;
- Haar kennis van de werking van de markt;
- Haar databank;
- Haar systemische analysecapaciteit;
- Haar talrijke contacten met alle actoren die actief zijn in de energiesector en aanverwante sectoren,

De overheden **meer inzicht verschaffen** en staat tot uw dienst.

**Dank u voor
uw aandacht**

Marc Deprez,

Voorzitter

Pascal Misselyn,

Bestuurder – coördinator

Carine Stassen,

Hoofddienst 'socio-economische zaken'

